

Formanden:

Afstemning om det fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt finde sted tirsdag den 17. februar 1998.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 161: Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Uddannelseskraft ved forsøg med skolestart).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen). (Fremsat 21/1 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Hans Peter Baadsgaard (S):**

Det foreliggende lovforslag er helt i samklang med Socialdemokratiets tanker og ideer om en bedre og mere samordnet indskoling. Derfor kan vi også helhjertet støtte lovforslaget. Vi håber, når lovforslaget bliver vedtaget, at endnu flere kommuner vil etablere forsøg med indskoling, så vi kan få erfaring med, hvad der bedst tjener børnenes hverdag og udbyttet af de første skoleår.

Vi må opløse skellene mellem børnehaveklasse og 1. klasse. Børnehaveklassen skal efter vores vurdering udnyttes bedre med henblik på en mere systematisk indlæring, som kan danne grundlag for den fortsatte undervisning. Vi har bemærket, at undervisningsministeren vil følge forsøgene nøje og evaluere de forsøg, som kommer i gang. Det er vi tilfredse med, så vi får opsamlet de erfaringer, som indhøstes. De vil så kunne danne grundlag for nye initiativer til forbedring af indskoling. Vi ser for os, at der også fra centralt hold udformes overordnede mål for undervisningen i børnehaveklassen, og når – eller hvis – børnehaveklassen får den placering i undervisningen, vil det også være naturligt, at alle børn frekventerer børnehaveklassen, altså at undervisningspligten bliver udvidet til børnehaveklassen. Men det er en udvikling, der kan komme på grundlag af de erfaringer, vi gør med de forsøg, der sættes i gang.

Vi håber, at forsøgene ikke alene vil dreje sig om, hvordan lærere og pædagoger deler arbejdet imellem sig, men at der vil blive mange forsøg, hvor man får udviklet den nødvendige pædagogik, som passer til 6-årige, om hvordan leg og læring kan praktiseres med det resultat, at elevens udbytte af de første skoleår bliver maksimal.

Det er måske et lille lovforslag i omfang, men jeg tror, det kan blive et stærkt led i de bestræbelser, der allerede nu udfoldes rundt omkring for en bedre indskoling. Socialdemokratiet kan støtte lovforslaget.

Anders Mølgaard (V):

Venstre kan naturligvis tilslutte sig lovforslagets hovedsigte. Der er et reelt behov for et tættere samarbejde mellem bl.a. skolen og skolefritidsordningerne. Der er simpelt hen behov for større helhed og sammenhæng. Som bekendt fremlagde vi også fra Venstres folketingsgruppes side i august 1997 et meget omfattende oplæg om leg og læring, som bl.a. påpegede behovet for initiativer til at sikre en optimal skolestart.

I Venstre har vi med stor interesse fulgt de spændende aktiviteter på Rønbjerg Skole ved Skive og tiltag bl.a. i Rødovre og Gladsaxe Kommuner, som alle sammen peger i den rigtige retning. Men det er såre naturligt, at inden vi springer ud fra 10-meter-vippen, er der behov for et forsøgs- og et dokumentationsarbejde, som også den socialdemokratiske ordfører gjorde opmærksom på for lidt siden, som kan afdække fordele og ulemper ved forskellige løsningsmuligheder.

I Venstre er vi naturligvis optaget af at sikre et højere fagligt ambitionsniveau også i de små klasser, så det er soleklart, at forsøgsarbejdet ikke må medføre en faglig svækkelse af børnenes undervisning.

Altså principiel støtte fra Venstre til dette lovforslag.

Anne Baastrup (SF):

Dette lovforslag har været meget omdiskuteret i faglige kredse, og man kan selvfølgelig altid grunde over hvorfor. SF støtter at give ministeren denne her bemyndigelse til at afprøve nye veje for at give børnene en god skolestart, men vi forudsætter naturligvis, at ministeren anvender denne bemyndigelse med omhu.

Onde tunger fortæller, at forsøgsbestemmelser kun etableres, fordi kommunerne skal spare

penge, og pædagoger er jo billigere end lærere. Jeg forventer derfor, at ministeren her fra talerstolen bekræfter, at dette formål ikke er omfattet af bemyndigelsen.

Det, vi vil med dette lovforslag, er at skabe afklaring af, hvordan de to grupper bedst kan støtte og supplere hinanden i samarbejdet om børnenes hverdag. Målet for os alle er at give børnene så god en start som muligt i skolen, og kan forsøget hjælpe os til afklaring af, hvordan vi sikrer dette, kan der næppe opstå problemer.

Dorit Myltoft (RV):

Gamle lærere som f.eks. jeg selv kan huske, da børnehaveklassen blev indført. Dengang turde børnehaveklasselederen knap nok vove sig ind på det rigtige lærerværelse. På det område er der da heldigvis sket meget i årenes løb.

I Det Radikale Venstre glæder vi os over dette forslag til ændring af folkeskoleloven, som gør det muligt at bløde lidt mere op mellem de forskellige faggrupper. Lærere skal have mulighed for at deltage i samarbejdet om børnehaveklassens undervisning, ligesom børnehaveklasseledere og det pædagogiske personale skal kunne deltage i skolens undervisningsopgaver på indskolingstrinnene.

Det er rart at konstatere, at det ser ud til, at de gamle faggruppekrige er stærkt på retur til fordel for en mere fleksibel tilrettelæggelse af børnenes hverdag, og vi håber meget, at rigtig mange skoler vil bruge muligheden for forsøgs- og udviklingsarbejde, sådan at vi kan samle en fælles erfaringsviden. Men alfa og omega i dette er stadig væk, at folkeskolens formål huskes også i forsøgs- og udviklingsarbejdet, og at det er skolen, der gør det i samarbejde med forældrene.

Når vi i Det Radikale Venstre, som debatten i dag har vist, er optaget af børneforældrenes vilkår, er det også for at støtte dem til at forvalte det ansvar, der ligger i at være med til at styrke skolens arbejde. Det er ikke kun egne børn, men også naboens børn og klassekammeraterne, der skal have en ordentlig skole.

Vi ser altså frem til at erfaringer, der vil blive resultatet af dette forsøg.

Jan Kópke Christensen (FP):

Som medlem af et af forligspartierne skal jeg sige, at jeg er fuldstændig enig i betragtningerne i det foreliggende forslag. De stive faggrænser – som den tidligere ordfører sagde, de gamle faggruppekrige – er gudskelov forbi på det

pædagogiske område i dag. Jeg mener faktisk, at man burde gå endnu videre, og det har vi også talt om gang på gang. Det har været fremme i medierne også fra ministerens side, at man burde prøve at komme af med den forstokkede konservative holdning, at det absolut skal være folkeskolelærere, der underviser i folkeskolen. Men det ved jeg godt er en helt anden debat.

Det foreliggende forslag er i hvert fald noget, som vi kan billige i Fremskridtspartiet. Vi må erkende, at det bliver mere og mere udbredt med SFO-ordninger, men jeg kommer fra en kommune, hvor vi i partiet har haft utrolig svært ved at få det gennemført. Der bliver ført sådan en ideologisk krig fra den anden side af salen i det pågældende byråd. Man ønsker ikke det her, fordi man mener, at det pædagogisk ikke er på niveau med alle andre undervisningsformer.

Men som sagt, det her forslag er noget, som vi kan billige. Vi synes, det er fornuftige forsøgsordninger, der ligger i forslaget, og derfor støtter vi det naturligvis.

Bruno Jerup (EL):

Det foreliggende lovforslag indeholder umiddelbart kun en meget lille ændring i forhold til de gældende regler. Allerede i dag kan undervisningsministeren fravige bestemmelserne om uddannelseskraft for dem, der arbejder i børnehaveklasser, og dem, der skal undervise i 1.-10. klasse. Med dette lovforslag øges undervisningsministerens muligheder for at dispensere, så kommunerne kan iværksætte forsøgs- og udviklingsarbejde i forbindelse med elevernes skolestart.

Dagens debat handler imidlertid ikke i første række om de små paragrafændringer, men i stedet måske om de forskellige partiers mening om det første skoleår, som vi har set det i den debat, der har været i aviserne.

Forsøgsidéerne rundt om i landet vil handle om flere forskellige aspekter. For det første: Kan man lade lærere deltage i aktiviteter i børnehaveklassen, mens pædagoger omvendt arbejder i 1. og 2. klasse? Det kan der være mange positive aspekter ved, naturligvis under forudsætning af at forsøgene udarbejdes i tæt samarbejde med forældrene og de involverede faggrupper.

For det andet lægger ministeren i lovforslagets bemærkninger op til flere forsøg med hensyn til forholdet mellem skoler og skolefritids-

ordninger for at skabe en sammenhæng mellem undervisningen og fritidstilbudene.

Som vi flere gange har diskuteret her i salen, er der store problemer med kvaliteten i skolefritidsordningerne, men Enhedslisten mener ikke, at løsningen på SFO'ernes problem er etablering af en heldagsskole. En sammenkobling af undervisning og fritidstilbud kan let betyde, at børnenes frihed til at vælge undermineres. Det er vigtigt, at børnene har et frirum, som ikke er skolens strukturerede verden.

Endelig har fremsættelsen af lovforslaget sat debat om en tidlig obligatorisk skolestart på den offentlige dagsorden. Fru Anne-Marie Meldgaard har i Aktuelt den 5. februar annonceret, at Socialdemokratiet vil fremsætte forslag om at gøre børnehaveklassen obligatorisk. Nu har vi jo ikke skolepligt her i landet, men kun undervisningspligt, og det vil sige, at vi rent faktisk ikke har mulighed for at tvinge alle børn i børnehaveklasse.

Enhedslisten mener, det er en dårlig idé at gøre børnehaveklassen til første klassetrin i grundskolen. Jeg har ikke set nogen dokumentation for, at børn, der ikke har gået i børnehaveklasse, men i stedet er blevet i børnehaven eller er blevet passet hjemme, klarer sig dårligere end andre børn.

Jørgen Stampe fra Danmarks Lærerforening udtaler den 30. juli sidste år:

»I dag regner man med, at der er et spring på fire år mellem den mest modne og den mest umodne elev. Med tidligere indlæring risikerer vi, at springet bliver endnu større. Vi får nogle artige piger, som styrter derudad, og nogle drenge, som ikke engang kan binde deres egne snørebånd.«

Spørgsmålet er jo også, om det er børnenes tarv, der er udgangspunktet for ideen om tidlig skolestart. En af hovedpointerne i regeringens oplæg »Uddannelse, omkostning og resultater« er, at der er usynlige omkostninger ved, at unge kommer – i regeringens øjne – for sent på arbejdsmarkedet. En tidligere skolestart kombineret med fjernelse af 10. klasse, der i regeringsoplægget betragtes som spildtid, vil efter finansministerens regnebog være en stor fordel, men spørgsmålet er, om det også er til fordel for det enkelte barn. Det mener vi ikke det vil være.

Men det, jeg omtaler her, er jo ikke lovforslagets indhold, og det er lovforslaget, vi skal tage stilling til. Det er mere snævert i sit sigte. Det handler ikke om børnehaveklassernes status.

Det handler om at give mulighed for forsøg med skolestart, og det konkrete sigte vil Enhedslisten stemme for. Så vi stemmer for L 161.

Addi Andersen (CD):

I CD er vi betænkelige ved det forslag, ministeren har fremsat, selv om øget samarbejde mellem pædagoger og lærere på førskole- og skolestartområdet som udgangspunkt er ønskeligt. Vi er ganske enkelt bange for, hvad det kan føre til.

Formålet med alle de ændringer, der gennemføres i disse år, hvad angår lærernes uddannelse og folkeskolen som sådan, er, at Danmark skal hæve sit niveau, så vi ikke skal se os selv placeret i bunden af internationale undersøgelser.

En god skolestart er for CD bl.a., at børnehaveklassen gøres obligatorisk, så den bliver en reel indskolingsklasse. Det var faktisk CD, der stillede det forslag i sit skoleoplæg sidste sommer, og jeg tør nok sige, at der er sket noget siden. Jeg har et par gange bragt det på bane over for fru Anne-Marie Meldgaard, som svarede, at det overhovedet ikke kunne komme på tale.

Men hvad hørte jeg så i går? Både ifølge Radioavisen og dagbladet Aktuelt arbejder fru Meldgaard og Socialdemokraterne nu på et lovforslag om en obligatorisk børnehaveklasse. Ja, ja, CD er kommet med mange gode forslag, der er blevet afvist, og så pludselig kommer de større partier med det som en stor åbenbaring. Men det er da dejligt, at man har tidligere statsminister Jens Otto Krag's kloge ord for, at man har et standpunkt, til man tager et nyt. Og det er rart, hvis det efterhånden går op for partierne her i Tinget, at vi må have skolen tilpasset det samfund, vi nu engang har, så nogle af CD's skoletanker kan vinde gehør.

Vi er af den bestemte opfattelse, at børn skal have lov til at komme i gang med rigtig undervisning, så snart de er parat til det. Der er ikke meget udfordring i at komme i skole, hvis det bare er noget, som børnene synes er noget pjat. Derfor kunne jeg have forstået det, hvis forslaget her også var gået i retning af, at lærerne kunne undervise i børnehaveklassen i videre omfang end i dag. Men det handler tilsyneladende alene om at få flere pædagoger ind i folkeskolens undervisning, ganske vist kun som forsøg, i hvert fald til at begynde med.

Vi er ikke tilhængere af at lade pædagoger varetage undervisning i skolens fag. Sammenhæng for børn er, at der er tid nok til at arbejde med at lære og med at lege, og at de ikke udsættes for ustandselige skift, og jeg mener ikke, der bliver bedre sammenhæng af at splitte undervisningstiden op mellem lærere og pædagoger.

Men som sagt, det er kun tilladelse til at fravige lovens uddannelseskra v i forbindelse med forsøg efter ansøgning, ministeren har bedt om. Derfor vil jeg spørge ministeren, hvordan han stiller sig til at lave en lov med tidsbegrænsning. Det kunne måske gøre forslaget lidt mere spiseligt for os.

Poul Nødgaard (DF):

I de seneste dage har der, ja, vel ikke raset, men i hvert fald været en debat om børnehaveklasserne. Jeg har forstået, at ca. 98 pct. af Danmarks børn går i børnehaveklasse, og hvis der er 2 pct. af forældrene, der ikke ønsker det, så synes jeg egentlig, man skulle give dem den frihed. Det kan der være så mange årsager til at barnet ikke gør. Alt, der er tvang, er i hvert fald ikke noget, der er groet i vores have.

Men når det er sagt, kunne jeg næsten blive helt enig med fru Addi Andersen om, at man måske skulle til at se med lidt nye øjne på de dér børnehaveklasser og måske lave det til en form for – jeg ved ikke, om det er det rigtige udtryk – indskolingsklasse. Det er vel også mere eller mindre det, dette lovforslag går ud på, at man vil lave nogle forsøg af forskellig art, og så må vi se, hvad de forsøg helt specifikt kommer til at gå ud på.

Men én ting er i hvert fald givet. Jeg har selv den store ære og glæde at have et barnebarn i en børnehaveklasse, og når hun fortæller mig, hvad de laver sådan en dag, så er der faktisk tale om en form for indskoling. Nu skal jeg nok lade være med at røbe, hvor det er, hvis det er ulovligt. Men børn har det altså sådan i dag, at de er meget videbegærlige. Det var de sikkert også for 20 og 30 år siden, men det er på en anden måde nu, og de har en utrolig stor iver efter at komme i gang med at lære noget, så jeg synes, det er glimrende, hvis man rundt omkring i landets børnehaveklasser laver en form for indskoling. Det kan man gøre på så mange måder.

Én ting er utrolig godt, og det er faktisk sket af sig selv. Det er, at den dér Berlinmur mellem børnehaveklasserne og de almindelige klasser

er fuldstændig brudt ned, og man kan også glæde sig over, at Berlinmuren mellem skolefritidsordningerne og skolen mere eller mindre er brudt ned, sådan at skolens liv er ét liv. Det synes jeg er en positiv udvikling.

I Dansk Folkeparti vil vi støtte dette forslag og ser frem til en hurtig behandling.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg takker for den meget velvillige modtagelse af dette lovforslag, og jeg er helt opmærksom på de yderligere synspunkter, der kan fremføres, når man giver sig til at diskutere indskoling og folkeskole generelt, sådan som de også er kommet til udtryk hos enkelte ordførere i dag.

Jeg skal på grundlag af et par spørgsmål sige, at dette forslag ikke fremsættes som et besparelsesforslag. Det fremsættes selvfølgelig i overensstemmelse med, hvad bemærkningerne går ud på, nemlig at sikre en bedre udnyttelse af de to personalegrupper, pædagoger og lærere. Det er jo heller ikke forkert ved denne lejlighed at minde om i overensstemmelse med 8-punktsplanen, som skoleforligspartierne har givet deres tilslutning, at her lægger vi gennem forsøgsvirksomhed op til det, vi også kalder en bedre og mere hensigtsmæssig udnyttelse af såvel de økonomiske som de personale mæssige ressourcer.

Jeg kan også sige til spørgsmålet om administrationen af denne bemyndigelse, at det vil selvfølgelig ske med omhu, som det blev efterlyst, og det vil også ske i et samarbejde med de involverede parter. Ønsket er jo netop at få slået hul på nogle barrierer og gå nogle af de nye veje, som flere af ordførerne også har understreget undervejs i debatten. Der er ikke tale om, som jeg ser det, at her lægges der op til en heldagsskole, ej heller til obligatorisk børnehaveklasse. Det er synspunkter, man kan have, og som jo altså også er fremført, men som i hvert fald ligger uden for dette lovforslags intentioner og i øvrigt også bogstav.

Fru Addi Andersen spurgte, om man kunne gøre dette her tidsbegrænset. Det ville gøre det lettere for CD, som var de eneste, der egentlig var forbeholdne. Nu fremsættes lovforslaget her jo i overensstemmelse med 8-punktsplanen, hvor vi har sagt, at fra august 1998 og to år frem, til år 2000, vil vi se, hvordan det forløber med udmøntningen af de forslag og ideer, herunder også det udviklingsarbejde, som er sat i gang, og derefter vil vi se på, hvilke erfaringer der er gjort. Så der ligger i og for sig en tidsbe-

grænsning i den forstand, at når de to år er gået, så skal vi se på det samlede sæt af initiativer, virkningerne af dem, herunder også af det, vi sætter i gang her.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 162: Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Forstærket integration af børn af flygtninge og indvandrere).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen). (Fremsat 21/1 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hans Peter Baadsgaard (S):

Også om dette lovforslag kan vi sige, at det er lille i omfang, især i forhold til de andre love, der er fremsat i forbindelse med en bedre integration, som regeringen har lagt op til. Men ligeledes om dette lovforslag kan vi sige, at det kunne få stor virkning. Vi har i Socialdemokratiet været varme fortalere for, at de tosprogede børn skulle lære dansk før deres skolestart. Det bliver der nu skabt bedre muligheder for med dette lovforslag, og derfor lægger vi også stor betydning i lovforslaget.

Hvis det skal virke, vil det kræve, at kommunerne går aktivt ind i opgaven. Det tror jeg også kommunerne er indstillet på. Især vil det kræve stor indsats og omhu i den opgave, det bliver at informere forældrene til de treårige tosprogede børn. Der bliver behov for opsøgende virksomhed, hvor forældrene oplyses om det tilbud, der gives, og om de konsekvenser – ikke mindst det

sidste – det vil få for deres børn, hvis de ikke modtager tilbudet, konsekvenser, der vil betyde, at de på et senere tidspunkt, nemlig når de skal begynde deres egentlige skolegang, vil skulle starte på en anden måde end deres jævnaldrende. De vil få en dårligere skolegang, i hvert fald en dårligere skolestart, og det kan hverken de eller de andre børn være tjent med. At gå i modtageklasse et par år eller tre for derefter at blive ført sammen med sine jævnaldrende vil uvægerlig være dårligere.

Derfor kunne man også spekulere på, om man skulle vælge en anden metode, og jeg mener faktisk, den ville kunne vælges inden for folkeskoleloven, nemlig at barnet med forståelse fra forældrenes side – og det skal med, for at det kan være lovmedholdeligt – ventede et år med at komme i skole, hvis man ikke har udnyttet de tilbud, der ligger her.

Men nu bliver lovforslaget forhåbentlig vedtaget, og kommunerne får pligt til at gå i gang. Og vi tror og håber, at det med den fornødne indsats vil lykkes kommunerne på en god måde at overbevise forældrene til de tosprogede børn, der i dag ikke har muligheder for ved så effektiv en metode at tilegne sig det danske sprog.

Derfor er vi meget glade for det forslag her. Vi tror faktisk, det vil kunne få virkelig stor betydning for integrationen. Hvis vi kan starte med de børn, hvis fremtid formentlig er i Danmark, og sikre os, at de kan sproget, inden de kommer i skole, så har vi altså skabt bedre vilkår for dem, og jeg tror også, at de mange forældre til danskfødte børn, der i dag af frygt for dårlig undervisning flytter deres børn fra skolen, med større tryghed vil kunne lade deres børn blive på skolen, og det vil så have en dobbelt effekt i forhold til det, som er indeholdt i forslaget her.

Så alt i alt et godt forslag, som vi venter os meget af, og vi støtter det fuldt ud.

Anders Mølgaard (V):

Efter Venstres opfattelse er dette lovforslag i hvert fald et skridt i den rigtige retning. Det er såre fornuftigt, at tosprogede børn allerede fra treårsalderen nu skal tilbydes mulighed for at få et styrket kendskab til dansk. Alt andet lige bør dette initiativ i hvert fald medføre, at tosprogede børn i fremtiden vil møde op i folkeskolen med bedre danskundskaber, end tilfældet er i dag, og det vil være til glæde for de tosprogede børn, men samtidig også, og måske ikke mindst, være en klar fordel for danske